

KCO
50jaar

KUNST & CULTUUR OVERIJSSSEL

Over Film

Een overzicht

Kunst & Cultuur Overijssel (KCO)
februari 2012

Het gaat goed met film, het aantal bezoekers stijgt, niet alleen in Nederland, maar ook in Overijssel. Het bezoek is hier tussen 2008 en 2011 met 28% gestegen van 1,38 miljoen bezoekers in 2008 naar 1,77 miljoen in 2011. Ook de Overijsselse filmhuizen overstegen hun topjaar 2008. Hoewel in heel Overijssel het gemiddelde filmbezoek lager ligt dan het landelijke gemiddelde, is het bezoek aan de Overijsselse filmhuizen ongeveer 45% hoger dan in de rest van Nederland. En daar zijn we trots op!

Er gebeurt veel in Overijssel op het gebied van film. Samenwerking, noaberschap, is daarbij erg belangrijk. Door de gezamenlijke inspanning van bioscopen, filmhuizen, filmverhuurders, koepel-, sector- en brancheorganisaties, het rijk, de provincie en gemeenten kunnen de Overijsselse filmhuizen dit jaar investeren in de nieuwste apparatuur. Filmvertoning wordt digitaal en van topkwaliteit. Elke gemeente met een filmhuis is de komende tien jaar verzekerd van het tonen van film: breed toegankelijk, laagdrempelig en betaalbaar.

In dit praktische boekje vindt u tips, adressen en de laatste trends. Ik hoop dat het inspireert en helpt bij het maken van beleid zodat Overijssel en haar gemeenten er zeker van zijn dat film blijft bijdragen aan de culturele- en sociale infrastructuur van en voor onze gemeenschap.

Dick Smits

Adviseur Film, Kunst & Cultuur Overijssel

INHOUDS- OPGAVE

14-15 Adressen

5 Kerngegevens

6 Stand van zaken
2012
- aanbod
- vraag
- vertoners
- makers
- festivals
- context

12 Toekomst

16 Websites

17 KCO verbindt,
adviseert
en realiseert

18 Bronnen foto's

Kerngegevens 2011

Aantal Filmhuizen in Overijssel	16
	7 (NVB-leden)
	7 Kulturhus filmhuizen
	1 in pandig bij bioscoop
	1 Kulturhus bioscoop
Aantal Filmhuizen in Nederland	110 (excl. Kulturhusen)
Aantal bioscopen in Overijssel	9
Totaal aantal Filmvertoners in Overijssel	25
Aantal bioscopen in Nederland	145
Aantal bezoekers in Overijssel	1.766.500
Aantal bezoekers in Nederland	30.434.900
Aantal filmhuisbezoekers in Overijssel	167.800
Aantal filmhuisbezoekers in Nederland	1.976.000
Filmhuisbezoek in Overijssel als totaal van het filmbezoek in Overijssel	9,50%
Filmhuisbezoek als totaal van het filmbezoek in Nederland	6,5%

FILM DRAAGT BIJ AAN DE
CULTUUR EN HET **WELZIJN**
VAN ONZE INWONERS.

HET BEZOEK AAN DE OVERIJSSSE FILMHUIZEN IS ONGEVEER 45% HOGER DAN IN DE REST VAN NEDERLAND.

Stand van zaken

Film en filmvertoning is bij uitstek een spel van (inter-)nationale spelers en belangen. Dat geldt zeker voor een klein land zoals Nederland met een klein taalgebied. Nederland is sinds veertig jaar uniek vanwege haar fijnmazige infrastructuur van kleine en grote filmhuizen.

Overijssel is sinds tien jaar de bakermat van de filmvertoning in Kulturhusen. Daarmee is de invloed van het Overijsselse filmklimaat landelijk voelbaar. In Overijssel bestaat een sterke samenwerking in programmering van de drie grote filmhuizen. Verdere samenwerking wordt bevorderd door de aanwezigheid van een platform, het Overijssels Filmhuis Overleg, en de ondersteunende rol van Kunst & Cultuur Overijssel.

OVERIJSEL IS SINDS TIEN JAAR DE BAKERMAT VAN DE FILMVERTONING IN KULTURHUSEN.

Het aanbod

Een grote verandering in het aanbod komt sinds kort door de opkomst van de 3-D film en het grote succes de laatste vijf à tien jaar van de Nederlandse film.

De termen kunstzinnig en alternatief zijn aan inflatie onderhevig. Dat uit zich in het aanbod en in de vertoning. Grenzen verschuiven. Experimenteel werk dat voorheen nog wel eens in de filmhuizen te zien was of in het zogenaamde 'derde circuit' is steeds meer verplaatst naar festivals, galeries en internet. Commerciële bioscopen laten onveranderlijk het economisch onaantrekkelijkste en kunstzinnig aantrekkelijkste deel over aan de filmhuizen. Deze blijven hun taak uitvoeren met een mix van toegankelijke en kunstzinnige films.

De vraag

Filmbezoek concurreert met andere vormen van vrijetijdsbesteding. Toch is film de best bezochte cultuuruiting buiten de deur. Van alle Nederlanders gaat een groeiend deel, inmiddels 52%, naar de film en een groot deel daarvan gaat vaker.

Ook als het om filmbezoek gaat is de 'beleving' erg belangrijk geworden. Het publiek van het filmhuis is een cultureel actieve consument, een vergrijzende consument. En deze groep wordt steeds groter. Het bioscooppubliek daarentegen blijft relatief jong alhoewel de groep jong volwassenen van 16 tot 23 jaar iets afneemt.

De totaalbeleving is dus steeds belangrijker geworden. De kwaliteit van alles wat aan de beleving bijdraagt moet hoog zijn. Mensen willen elkaar ontmoeten in een omgeving die 'the place to be' is. Filmhuizen en tegenwoordig ook bioscopen spelen daar de laatste tien jaar op in. Dat vergt grote investeringen, organisatorische veranderingen en lef.

De vertoner

Vertoning van kunstzinnige films is economisch niet erg rendabel. Vanwege geringe overheidssubsidies of het totaal ontbreken van subsidies zijn filmhuizen meer en meer gedwongen marktgericht en dus consumentgericht te werken. Daarmee komt de kunstzinnige film in een moeilijke positie.

Gelukkig zijn de meeste filmhuizen echte cultureel ondernemers. Zo is uitgebreide horeca bijna altijd een vast en gezichtsbepalend onderdeel van het filmhuis. In Overijssel is hier overigens minder sprake van en dat komt vooral door het ontbreken van eigen huisvesting. Terwijl de culturele wereld gevraagd en geacht wordt te professionaliseren werken filmhuizen (noodgedwongen) veel met vrijwilligers. Dat staat soms haaks op de wens tot professionalisering. Kleine vertoners zijn daardoor erg kwetsbaar.

Om te voldoen aan de toenemende vraag zijn in Nederland de laatste vijf jaar ongeveer honderd filmzalen bijgebouwd. Ook in Overijssel worden door filmhuizen en bioscopen voor 2012 en later uitbreidingsplannen gemaakt.

De samenwerking

Alle filmhuizen en bioscopen zijn tegenwoordig verenigd in de Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten (NVB). Daarnaast komt een groot deel van de vertoners samen in het digitaliseringsproject Cinema Digitaal, een samenwerkingsverband om de Nederlandse bioscopen en filmhuizen te digitaliseren. Hierdoor vertonen medio 2012 alle Nederlandse bioscopen en filmhuizen digitaal. Deze wijze van samenwerking en de schaal ervan is wereldwijd uniek.

Overijssel kent een sterke samenwerking in programmering van de drie grote filmhuizen. De samenwerking wordt bevorderd door de aanwezigheid van een platform, het Overijssels Filmhuis Overleg (OFO), waarin groot en klein vertegenwoordigd zijn. Ook de Kulturhusvertoners die geen lid zijn van de NVB hebben hierin hun plaats. Kunst & Cultuur Overijssel is aanjager.

De ondersteuning

De NVB moet haar aandacht verdelen tussen grote bioscoopconcerns en filmhuizen. De grote concerns genereren ruim 90% van de bezoekers en de omzet. De landelijke Associatie Nederlandse Filmtheaters (ANF) is in 2004 opgegaan in de NVB. De consultant- en adviestaak van de ANF is toen overgebracht bij het Nederlands Fonds voor de Film (Filmfonds) en medio 2009 overgebracht naar het nieuwe sectorinstituut voor de film Eye. De taak is daar helaas nooit ingevuld. Landelijk is er sindsdien geen platform of ondersteuning speciaal voor filmhuizen. Ook landelijke expertise over de kleinere filmvertoner ontbreekt.

Kunst & Cultuur Overijssel heeft een van de weinige expertisecentra op het gebied van filmvertoning in Nederland. Dat is zeker nodig in een provincie waar relatief veel kleine filmhuizen actief zijn!

De makers

Overijssel telt veel audio-visuele bedrijven. Hun werk varieert van reportages van bruiloften en partijen tot serieuzer filmwerk. Zij produceren niet voor filmhuis- of bioscoopvertoning en het verloop is hoog. Een aantal van deze bedrijven richt zich op cultuureducatie. Individuele makers zijn niet georganiseerd op Overijssels niveau. Er is wel een platform dat makers en publiek samenbrengt: 'Film Atelier Twente'.

Festivals in Overijssel

Terwijl Nederland overspoeld wordt met kleine en grote festivals is daar geen sprake van aan de oostkant van de IJssel, ook niet in de rest Oost-Nederland. In Overijssel zijn momenteel geen grote belangrijke filmfestivals. Het 'Bert Haanstra Festival' in 2007 en 'Filmspiegel' in 2010 waren de laatste. De meeste (kleine en lokale) festivals in Overijssel zijn 'slapend' vanwege te weinig mankracht, gebrek aan financiën of veranderende publieksinteresse.

IN OVERIJSEL ZIJN MOMENTEEL GEEN GROTE BELANGRIJKE FILMFESTIVALS

Belangrijke festivals in NL

- IFFR (International Film Festival Rotterdam). Jaarlijks internationaal topfestival op het gebied van de onafhankelijke film. In basisinfrastructuur bij de rijksoverheid. Het grootste festival. In 2011 kwamen 340.000 bezoekers in twaalf dagen.
- IDFA (International Documentary Festival Amsterdam). Jaarlijks internationaal topfestival op het gebied van documentaire. In basisinfrastructuur bij de rijksoverheid. In 2011 recordaantal bezoekers van 200.000 in twaalf dagen.
- NFF (Nederlands Film Festival). Het jaarlijkse festival voor de Nederlandse film. Jaaroverzicht en premières. Ook veel studentenfilms. In basisinfrastructuur bij de rijksoverheid. 150.000 bezoekers in 2011 in tien dagen
- HAFF (Holland Animatie Film Festival). Jaarlijks internationaal animatiefestival in Utrecht. Hieronder ook veel studentenfilms en toegepaste animatie. In vijf dagen, ongeveer 20.000 bezoekers.

De context

Landelijk

Het btw-tarief voor filmvertoning blijft 6%.

De toekomst voor de landelijke 'regeling voor filmfestivals en filmtheaters' (jaarlijks totaal € 300.000) voor investeringen in filmhuizen en voor het opzetten van festivals is niet zeker.

Drie filmfestivals krijgen subsidie: IFFR, IDFA en NFF. Andere festivals, fondsen, filminstituut en opleidingen worden totaal of zwaar gekort.

Ook stimuleringsregelingen voor filmproductie zijn of worden beëindigd en dat terwijl de Nederlandse film zo succesvol is. Het gevolg zal zijn dat er over enkele jaren waarschijnlijk minder Nederlandse films zullen zijn.

Alle bioscopen en filmhuizen in Nederland blijven financieel investeren in de Nederlandse film door gezamenlijke afdracht van een percentage van de kaartverkoop.

Provinciaal

Ook de provincie Overijssel heeft geïnvesteerd in de digitalisering van de filmhuizen zodat deze culturele infrastructuur tot 2022 gewaarborgd blijft.

In Overijssel is de regeling voor een bijdrage aan vrijwilligersorganisaties per 2012 afgeschaft. Dit treft het Overijssels Filmhuis Overleg (OFO).

De provincie investeert in Kulturhusen.

Gemeentelijk

Bijna alle Overijsselse gemeenten hebben eenmalig geïnvesteerd in de digitalisering van de filmhuizen.

In 2011 bezuinigt de helft van de Nederlandse gemeenten op cultuur. Tussen 2012-2016 is dat 70% van het totale subsidiebedrag.

De meeste gemeenten waarderen het filmhuis, zien de meerwaarde, maar ondersteunen hen niet financieel.

De kleine Overijsselse filmhuizen hebben geen eigen huisvesting en vinden onderdak bij een schouwburg of Kulturhus. Bezuinigingen treffen indirect ook de kleinere vertoners.

De toekomst

Het aanbod

Door digitalisering gaat het aanbod veranderen, maar kernactiviteit blijft filmvertoning. Vanwege de unieke Nederlandse situatie, de omslag die nog moet plaatsvinden, de complexiteit en de hoeveelheid spelers is het moeilijk te bepalen welke economische en inhoudelijke verschuiving gaat optreden. Live evenementen op kunstgebied en sport doen hun intrede. Muziek, zowel populair als klassiek, theater, cabaret, dans of opera zijn steeds vaker te zien in het filmhuis. Digitaliseerders spreken daarom over content in plaats van over film. Filmhuis en bioscoop worden podia voor media. De hegemonie van het beeld, van de beeldmaatschappij, wordt explicieter en het publiek krijgt een stem in het aanbod. 'Film op aanvraag' in het filmhuis wordt bijvoorbeeld nu ontwikkeld.

Het publiek

Filmbezoek is betaalbaar in verhouding tot ander cultureel aanbod. Ouderen kunnen of willen 's avonds minder weg, en zullen meer gebruiken maken van matineevoorstellingen. Dit heeft invloed op de taak en het programma van het filmhuis. Trends zetten door: globalisering en tegelijkertijd regionalisering, individualisering en tegelijkertijd collectieve beleving. Het publiek zoekt en vindt meerdere zaken bij het filmhuis: cultuur, ontspanning, informatie, gezelschap, uitgaan. Filmkijken en alles daaromheen is een actievere bezigheid dan meestal wordt aangenomen en draagt bij aan een goed leefklimaat en de aantrekkelijkheid van de stad.

FILM IS HET **BREEDSTE,**
TOEGANKELIJKSTE EN
BETAALBAARSTE
PODIUMAANBOD.

De vertoners

Het filmhuis is een podium én een bibliotheek én een curator én een winkel én een buurthuis én een horecagelegenheid. Het publiek bepaalt wat een vertoner is.

Het is belangrijk om verder in te zetten op de beleving. Juist nu: investeren in luxe, service en programma, in klantenbinding. Ook samenwerking wordt steeds belangrijker.

De filmhuizen in de grotere steden zien noodzaak om aan de toenemende vraag te voldoen. Zij maken plannen voor uitbreiding. De kleinere filmhuizen versterken hun relatie met hun natuurlijke (schouwburg) partner waarmee zij het gebouw delen. Zelfstandigheid is voor hen (voorlopig) geen optie. Met de nieuwe digitale faciliteiten en in samenwerking met de schouwburgen of theaters kan gewerkt worden aan de op elkaar afgestemde programmering.

De Kulturhusvertoners worden gewaardeerd binnen hun gemeente en goed bezocht. Toch komen vooral zij vanwege een kwetsbare organisatie en sterke afhankelijkheid van anderen, snel in de verdrukking. Ondanks dat stijgt het aantal Kulturhusvertoners.

Kunst & Cultuur Overijssel (KCO)

Afdeling Film
dsmits@kco.nl
Kamperstraat 11-13
8011 LJ Zwolle
Postbus 1229
8001BE Zwolle

Overijssels Filmhuis Overleg

p.a. KCO

Almelo

Filmhuis Almelo
www.filmhuisalmelo.nl
info@filmhuisalmelo.nl
Bezoekadres
Theater Hof 88
Elisabethhof 4
7607 ZD Almelo
Postadres
Postbus 342
7600 AH Almelo

Borne

Filmhuis Borne
www.kulturhusborne.nl
filmhuis@kulturhusborne.nl
Bezoek- en postadres
Kulturhus De Bijenkorf
t.a.v. Filmhuis Borne
Marktstraat 23
7622 CP Borne

Denekamp

Filmhuis Denekamp
info@kulturhusdenekamp.nl
Bezoek- en postadres
Oranjestraat 21
7591 GA Denekamp

Deventer

Filmhuis De Keizer
www.filmhuisdekeizer.nl
filminfo@filmhuisdekeizer.nl
Bezoek- en postadres
Keizerstraat 78
7411 HH Deventer

Enschede

Concordia Film
www.concordia.nl
info@concordia.nl
Bezoekadres
Concordia Film
Oude Markt 15
7511 GA Enschede
Postadres
Postbus 437
7500 AK Enschede

Goor

Filmhuis Alleman
www.filmhuisalleman.nl
filmhuis@reggehof.nl
Bezoek- en postadres
De Höfte 5
7471 DK Goor

Haaksbergen

Filmhuis Haaksbergen
www.dekappen.nl of www.iemenschoer.nl
informatie@dekappen.nl
Bezoek- en postadres
p.a. TEHA Theater De Kappen
Sterrebosstraat 2
7481 DD Haaksbergen

Hardenberg

Filmhuis Hardenberg
www.filmhuishardenberg.nl
filmhuishardenberg@live.nl
Bezoek- en postadres
Badhuisplein 3
7772 XA Hardenberg

Hengelo

Filmhuis Hengelo
www.filmhuishengelo.nl
info@filmhuishengelo.nl
Bezoek- en postadres
Beursstraat 44
7551 HV Hengelo

Kampen

Filmhuis Kampen
www.filmhuiskampen.nl
info@filmhuiskampen.nl
Bezoekadres
Stadsgehoorzaal Kampen
Burgwal 84
8261 ES Kampen

Nijverdal

Zinema
www.zinin.com
info@zinin.com
Bezoek- en postadres
Huis voor Cultuur en Bestuur
Willem Alexanderstraat 7
7442 MA Nijverdal

Oldenzaal

Filmhuis Oldenzaal
www.filmhuisoldenzaal.nl
info@filmhuisoldenzaal.nl
Bezoekadres
Stadstheater De Bond
Molenstraat 25
7573 BJ Oldenzaal

Olst

Filmhuis Olst
www.kulturhusolstwijhe.nl
filmhuisolst@home.nl
Bezoekadres
Holstohus
Jan Schamhartstraat 5
8121 CM Olst

Raalte

Filmhuis Raalte
www.filmhuisraalte.com
filmhuisraalte@hotmail.com
Bezoekadres
Kulturhus
Passage 4
8102 EW Raalte

Rossum

Filmhuis Rossum
www.rossum-buitengewoon.nl
info@rossum-buitengewoon.nl
Bezoekadres
Kulturhus Rabo de CoCeR
Thijplein 1
7596 KM Rossum

Zwolle

Filmtheater Fraterhuis
www.filmtheaterfraterhuis.nl
info@filmtheaterfraterhuis.nl
Bezoekadres
Blijmarkt 25, 8011 ND Zwolle
Postadres
Postbus 1552
8001 BN Zwolle

Websites

Festivals:

- www.filmfestival.nl (NFF)
- www.filmfestivalottedam.com (IFFR)
- www.idfa.nl
- www.haff.nl

Informatie over films

- www.imdb.com (International Movie Data Base, alle films, regisseurs, wel enigszins Amerikaans georiënteerd; veel trailers)
- www.filmkrant.nl (voor de betere film)
- www.cinema.nl (idem, iets breder)
- www.filminnederland.nl (over film in Nederland)
- www.beeldengeluid.nl (Beeld en Geluid is hét audiovisuele archief voor de Nederlandse omroepen)

Filmtechniek

- www.cineserver.org (vooral voor digitalisering)
- www.videma.nl (voor programmering door Kulturhusen)

Voor koepelorganisaties

- www.nvbinfocentrum.nl (Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten)
- www.eye.nl (sectorinstituut voor de film; museum, educatie, vertoning, distributie en experimenteel en internationaal)
- www.nfcstatistiek.nl (releaselijsten: wat komt er komend jaar in de bioscoop en wanneer en gegevens over het verleden)
- www.film distributeurs.nl (Nederlandse Vereniging van Filmdistributeurs)

Meer informatie

- Film in Overijssel, KCO, Zwolle 2010
- Handreiking Filmtheaters en cultuurbeleid, Eye / IPO / VNG, Amsterdam 2010

Beide op te vragen bij Dick Smits.

KCO verbindt, adviseert en realiseert

Wat kan KCO voor u betekenen?

Wij, Kunst & Cultuur Overijssel, hebben alle kennis in huis op het gebied van filmvertoning in Nederland. Wij zijn de spin in het web die opkomt voor de belangen van film in Overijssel. En dat is nodig in een provincie waar relatief veel kleine filmhuizen actief zijn. Via ons kunnen zij zich landelijk laten horen en activiteiten afstemmen. Filmhuizen die, en de bezoekersaantallen geven dat aan, voorzien in een belangrijke culturele en sociale behoefte. KCO ondersteunt deze filmhuizen. Wij bieden gemeenten en anderen expertise over wat film voor hen kan betekenen voor allerlei beleidsterreinen. Van welzijn tot cultuur, van economie tot onderwijs.

Ik wil advies

Dat kan.. bij Dick Smits. Zijn nummer is 06-43271614, en e-mail: dsmits@kco.nl. Hij weet alles van film in Overijssel, in Nederland en in de rest van de wereld. Hij kent mensen en helpt graag met het leggen van verbindingen.

Bronnen foto's

cover

La Mirada Invisible - Contactfilm

binnenkant cover, v.l.n.r., v.b.n.b.

Once upon a time in Antatolia - Contactfilm

Women are heroes - Contactfilm

Lena - BFD

Il Grande Sogno - Cinemien

The Grey - BFD

The First Grader - A-film

Jane Eyre - A-film

The Hunter - Contactfilm

4-5 Jane Eyre - A-film

6-7 Once upon a time in Antatolia - Contactfilm

8-9 La Mirada Invisible - Contactfilm

10 Omar m'a tuer - Cinemien

11 The Hunter - Contactfilm

12-13 Women are heroes - Contactfilm

14-15 Il Grande Sogno - Cinemien

16 Lena - BFD

18 De Goede Dood - Wild Bunch

*Kunst & Cultuur Overijssel (KCO)
bevordert en ondersteunt kunst en
cultuur in Overijssel met **advies,
informatie en deskundigheids-
bevordering** voor overheid,
kunstmakers en culturele instellingen.*

www.kco.nl

Kunst & Cultuur Overijssel (KCO)
Kamperstraat 11-13
8011 LJ Zwolle
038 - 422 50 30
@kcoverijssel